

Súkromné centrá špeciálno-pedagogického, psychologického poradenstva a prevencie Vysoké Tatry a Trnava

Výchova detí a mládeže

Cieľom výchovy je viesť dieťa a mladého človeka k samostatnosti, citlivosti a vnímavosti k druhým, k rozvoju všetkých daností, a ľudských kvalít vo vzťahu k sebe /rozvíjať kladné seba prijatie / aj k iným ľuďom.

Čo môžete urobiť predovšetkým:

- vytvoriť milujúce a povzbudzujúce prostredie
- dieťa potrebuje mať okolo seba svojich blízkych – deti najviac potrebujú „svojich“, ľudí. *Profesor Hassenstein biologické správanie všetkých mláďat delí na tri kategórie a to:*
  - *Hniezdoši sa z vajíčok sa vyliahnú a v hniezde tichučko čakajú, kým prídu rodičia.*
  - *Behavci, ktorí hneď po príchode na svet behajú.*
  - *Nošenci a k nim patríme aj my – ľudia. Sme odkázaní na nosenie, sme úplne bezmocní a bez pomoci iných by sme neprežili. Už od začiatku potrebujeme vzťah a svojich blízkych.*
- kontrolujte zdravý vývin detí – všímajte si všetky prejavy a akékoľvek odlišnosti vo vývine konzultujte a kontrolujte, nečakajte, že sa sami odstránia, či zmiznú
- vytvorte si správny obraz o dieťati Aj jeho správny obraz o sebe /Ty si malý génus.../
- kladne prijmite dieťa bez podmienok /Nie, budem ťa mať rád, keď.../
- majte záujem o dieťa /Robte veci s ním, pred ním/
- prejavte sympatiu a úctu
- udržiavajte dôstojný vzájomný vzťah
- podporujte slobodu a nezávislosť s jasne stanovenými hranicami

Výchovou podporujte nasledovné:

Schopnosti podporujúce správanie

- určujte primerané ciele nie neurčité, nie preceňujúce /Sú frustrujúce, nútia deti stále byť so sebou nespokojní a preskakovať určené ciele. Nie musíš, ale môžeš./
- nevhodná je aj prehnaná zhovievavosť, či prílišná ochrana /ty nemusíš.../
- nezdôrazňovať nedostatky
- nerozmazávať – nemusí mať všetko

Schopnosti podporujúce učenie

- vždy sa pridajte – dieťa sa učí príkladom
- robte veci s ním a pred ním, nielen príkazy choď, uprac, ...
- opakujte určité usmernenia, čím je dieťa menšie, tým viac – hygiena, behanie, skákanie do reči, správne návyky pri jedení, ...
- dávajte pozitívne príklady: uč sa, aby si bol ... ; nie uč sa, lebo z teba nič nebude, ...
- dávajte ponaučenia s príkladom - večer nekričíme, dvere zatvárame potichu, ...
- neprerušujte dieťa, ak je veľmi zaujaté úlohou, predchádzate tak problémom s koncentráciou pozornosti
- venujte mu pozornosť – vedíme ho k rešpektovaniu /Ak rozprávajú dospelí, deti sú ticho. Teraz ťa počúvam, hovor ty.../
- rozmyslite si ak niečo zakazujete

- nezakazujte stále a všetko, dieťa nebude vedieť, kedy to myslíte vážne
- zakazujte: Ak robí niečo, čím si môže uškodiť – behať po ulici, piť alkohol, škriabať sa po lešení, ... Ak jeho činy môžu uškodiť druhému – biť niekoho, ... Ak čin zapríčinil škodu, ...
- udržiajte disciplínu jednoducho a dôsledne, dieťa potom vie, čo mienite a vie, čo hovoríte, a že po slove očakávate čin /nie raz áno a raz nie/

Výchova k ochote pomôcť

- vytvorte láskavú rodinnú atmosféru, bude ochotné viac pomáhať druhým
- určte pravidlá a vysvetlite ich /Ak budeš Janka biť, bude ho to bolieť a nesmieš nikoho udrieť/
- dávajte užitočné úlohy, umožnite deťom robiť užitočnú prácu, drobný poriadok, varenie, staranie sa o zvieratká... podporuje to ochotu pomáhať

Využitie disciplíny

- zlé správanie je dobré korigovať hneď
- pravidelný režim sa stane zvykom, netreba odstraňovať rôzne ťažkosti /boj s učením, spaním, hygienou.../

Úspešná komunikácia s dieťaťom

- pozorne počúvajte
- odstráňte prekážky rozhovoru: príkazy, vyhrážania, radenia, zastrasovania, nepremyslenia si rečí, sarkazmy, útočenia
- odpovedajte prívetivo
- riešte veci, neodsudzujte dieťa, ak má iný názor
- oddel'te problém od osoby dieťaťa, ak sa veci nedaria, neodsudzujte osobnosť dieťaťa/ Si zlý, neschopný, nič z teba nebude ak nevieš matematiku.../ Pomenujte problém a riešte ho.

Úspešná komunikácia rozoznáva 5 úrovní, ktoré nás privedú od povrchných reakcií až po dôverný rozhovor:

1. Frázy: Ako sa máš?
2. Fakty: Čo si dnes dostal?
3. Názory: Čo si o tom myslíš?
4. Pocity: Ako sa cítiš, keď dostaneš...?
5. Dôverný rozhovor: Čo máš na srdci? /Vycítíme z neverbálneho prejavu dieťaťa, že sa niečo deje/.

Spracovala: PhDr. Alena Janiglošová